

qui aliena misericordia vivat, nec opitulet proximo, & fratri suo, se charitate prædium dicere audiat? aut quo ore is, qui expersit charitatem, Dei auxilium implorabit? nisi tunc peccati veniam precatetur, simul & a Deo suppliciter postulat charitatem. Quare divinitus factum est, ut saluti hominum triplici hoc remedio subveniatur: cum enim peccando vel

offendamus Deum, vel proximos violamus, vel nos ipsos ledamus; sacris preciis placatum redimus Deum; elemosyna redimus hominum offensiones; ieiunio proprias vita sordes elimus; & quamquam singula prorsint ad omnium scelerum genera, tamen proprie singulis iis peccatis, que diximus, apposita, & accommodata sunt.

PATER NOSTER

QUI ES IN CELIS.



UM hac formula Christiana pœnitentia, à Jesus Christo tradita, eam habeat vim, ut antequam ad pœnitentes, postulantesque veniamus, certis verbis loco proemii nobis utendum sit, quibus piè ad Deum accedentes, fidientius etiam id facere possumus; Parochi officium est, illa distincte, diligideque declarare, ut alacriorius populus ad pœnitentes aedeat, seque cum Patre Deo acturum intelligat. Proemium autem, si species verba, brevissimum est; si res astimes, gravissimum, mysteriorumque plenissimum. Ac prima quidem vox, qua Dei jussi, & institutione utimur in hac pœnitentia, est PATER; nam eti Salvator noster divinam hanc orationem praetexte potuit aliquo verbo, quod plus majestatis haberet, exempli

causa, Creatoris, aut Domini; tamen hac omisit, que timorem simul nobis affere possent; illud autem adhibuit, quod orantibus, & aliquid à Deo petentibus, amorem, fiduciari conciliat; quid enim iucundius est patri nomine? quod indulgentiam sonat, & charitatem. Quibus autem rationibus patris nomen Deo conveniat, suppedebat facultas docendi fidem populum, ex locis creationis, gubernationis, ac redemptionis; nam cum Deus hominem creaverit ad imaginem suam, nec illam ceteris animalibus impertiverit; ex hoc singulari munere, quo hominem ornavit, jure omnium hominum, nec fideliū modo, sed etiam infidelium, Pater in divinis scripturis appellatur. A gubernatione vero sumere poterit argumentum, quod prospiciendo, & consulendo utilitatibus hominum, præcipuo quodam cura, & providentia modo nobis præstat patriam charitatem. Sed ut in hujus explanatione argumentum

pater-

paternam Dei de hominibus curam melius agnoscat, de custodia Angelorum, in quorum tutela sunt homines, aliquid dicendum videtur. Est enim Dei providentia datum hoc negotium Angelis, ut custodiant humanum genus, singulisque hominibus presto sint, ne gravius aliquod detrimenntum accipiant; nam ut parentes, si infesta, & periculosa via filiis iter faciendum sit, custodes adhuc, & periculorum adiutores: sic celestis Parens in hoc itinere, quo ad celestem patriam contendimus, singulis nobis præpositos Angelos, quorum ope, ac diligentia tecti, furtim paratos ab hostibus laqueos vitaremus, & factos in nos horribiles impetus repelleremus, hisque ducibus rectum iter teneremus; ne objectus aliquis error à fallaci adversario, nos de via posset deducere, quæ dicit in colum. Quam verò habeat utilitatem hac de hominibus Dei cura, ac providentia singularis, cuius munus, & administratio mandata est Angelis, quorum inter Deum, & homines media est, & interjecta natura; patet exemplis, quorum copiam suppeditant divine litteræ, quæ testantur, sepius Dei benignitatem factum esse, ut, inspectantibus hominibus Angeli mirabiles res efficerent; quibus moneremur, innumerabilia ejus generis, que sub oculis non cadent, à custodibus nostræ salutis Angelis effici utiliter, ac salutariter. Raphael Angelus, Tobie comes, & dux itineris divinitus adjunctus, illum duxit, & reduxit incolumem; cui & adjumento fuit, ne ab immani pise devoraretur; & quanta esset in ejus piscis jecore, tellus, & corde vis, demonstravit.

Tob. 5.

Tob. 6.

Ille denionium expulit; ejusque Tob. 8. impedita, & colligata potestate, in Tobie noceret, efficit. Ille verum, & legitimimi matrimonii jus, & usum adolescentium edocuit. Ille Tob. 11. Tobie patri, oculis capti, lunina restituit. Angelus item ille, Principis Apostolorum liberator, ubrem precepit materiam ad eruditum acipient; nam ut parentes, si infesta, & periculosa via filiis iter faciendum sit, custodes adhuc, & periculorum adiutores: sic celestis Parens in hoc itinere, quo ad

Act. 12

Petrum tacto ejus latere è somno excitantem, solventem catenas, dirupit, vinciula, monente ut surgeret, sequi sumptis caligis. & reliquo vestiti sequeretur: cum docebunt ab eodem Angelo Petrum per custodias libere eductum è carcere, & aperta denique iama in tuto collocatum. Hujus generis exemplorum, quenadmodum diximus, referta est sanctarum litterarum historia, quibus intelligimus, quanta sit vis beneficiorum, que confert in homines Deus, Angelis interpretibus, & interlocutis, nec solùm certa aliqua, & private de re missis, sed à primo ortu, nostra cura præpositis, & in singulorum hominum salutis praesidio colloca-tis. Hanc doctrinam diligenter illa utilitas consequetur, ut audiuentium mentes erigantur, & ad agnoscendam, ac venerandam Dei paternam de se curam, ac providentiam excitentur. Commendabit autem hoc Loco Parochus, in primisque prædicabit divitias benignitatis Dei erga genus humanum; quem cum à primo parente nostri generis, & pectati, usque ad hanc diem offendimus flagitis, ac sceleribus innumerabilibus, retine tamē in nos charitatem, neque præcipuum illam.

de nobis curam deponit. Quem si quis existimat hominum oblivisci, amens est, & in Deum jacit indignissimam contumeliam. Irascitur Israëli Deus propter ejus gentis blasphemiam ; quae se arbitrabatur celesti ope desertam esse, est enim

Exod. in Exodo: Tentaverunt Dominum, dicentes: Est ne Dominus in nobis,

17. an non? Et apud Eschælium, successerat eidem populo Deus, quod

Ezech. dixerat: Non videt Dominus nos: dereliquit Dominus terram. Ergo

fideles his auctoritatibus à nefaria illa opinione deterrendi sunt, fieri posse, ut Deum capiat hominum oblitio. In quam sententiam audire licet conquerentem de Deo apud Isaïam Israëliticum populum; contraquæ, Deum stultam ejus querimoniam benigna similitudine resellentem. Est enim ibi: Dixit Sion

Isai.49 Dereliquit me Dominus, & Dominus oblitus est mihi, cui Deus: Numquid obliviisci potest mulier infante sum, ut non misereatur filio uteri sui? & si illa obliteretur, ego tamen non obliviscar tu. Ecce in manibus meis descripsi te. Quibus locis quamquam id liquido confirmatur; tamen, ut penitus fidelis populo persuadeatur, nullum posse tempus accidere, quo depositat Deus hominum memoriam, quo eis non tribuit patria charitatis officia. Parochi rem clarissimo primorum hominum exemplo comprobant: quos, post neglectum, violatunque Dei iussum, cum acerbiorum accusatos, & horribili illa sententia condemnatos audis; Maledicta terra in opere tuo: in labbris comedes ex ea cunctis diebus vita tua; spinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbas terre: cum vides è paradiſo ex-

bene-

pulso; & ut omnis reditus spes adimeretur, cum in aditu paradise collocatum legis Cherubim flammam tenentem, & versatilis gladium: cum ab ulciscente sum injuriam Deo illos intimis, & extenuis molestiis conficitos intelligis;

an nou actum de homine putas?

au non credas non modo divino illum auxilio nudatum, sed etiam cuivis injuria propositum? Verumtamen in tantis divine ire & ultionis indicis oborta est lux quædam Dei in eos charitatis: Fecit enim, inquit, Dominus Deus Adæ & uxori ejus tunicas pelliceas, & induit eos: quod maximum fuit argumentum, hominibus nullo umquam tempore defuturum Deum. Hujus etiam sententia vim, non exauriri Dei amorem illa hominum injurya, David expressisset verbis: Numquid continebit Deus in ira sua misericordias suas? Hanc Habacuc Deum affatus exposuit, dum inquit: Cum iustitia fuerit, misericordia recordaberis. Hanc sic Michaelas aperuit; Quis Deus similis tui, qui auferas iniquitatem, & transfras peccatum reliquiarum hereditatis tuae? Non immittet ultra furorem suum, quoniam volens misericordiam est. Omnino res ita se habet: cum maxime perditos nos, & Dei præsidio spoliatos arbitramur, tum maxime, pro immensa sua bonitate, nos querit, & curat Deus: sustinet enim in ira gladium justitiae, nec cessat effundere in euhastos misericordie thesauros. Magnam igitur vim habent ad declarandam precipitam Dei rationem in amando, tuendoque hominum generem, creatio, & gubernatio: sed tamen illud opus redimendi hominem sic eminet inter duo superiora, ut

beneficentissimus Deus, parvensque noster sumnam in nos benignitatem tertio hoc beneficio cumulatam illustrat. Quare tradet spiritualibus filiis Parochus, & assidue eorum auribus inculcabit hanc præstantissimam Dei erga nos charitatem, ut intelligent se, quia redempti sint, admirabilem in modum Dei filios evassisse. Dedit enim, inquit Joannes, eis potestate filios

Joan. 1 Dei fieri: & ex Deo nati sunt.

Quam ob causam Baptismus, quod primum redemptoris pignus & monumentum habemus, sacramentum regenerationis dicitur: inde enim nascitur Dei filii: nam in-

Joan. 3 quia ipse Dominus: Quod natum est ex spiritu, spiritus est: & oportet ex nos spiritu, spiritus est: Item Petrus

1. Apostolus: Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei vivi. Hujus pondere redemptoris, & Spiritum Sanctum accepimus, & Dei gratia dignati

Rom.8. sumus. Quo munere Dei filii adoptamus, quemadmodum ad Romanos scriptis Apostolus: Non acceptis spiritum servitutis iterum in timore, sed acceptis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus: Abba, Pater. Cujus vim & efficaciam adoptionis explanat Sanetus Joannes ad hunc modum: Vide qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur, & simus. His expositis, admonen-

dus est fidelis populus, quid ipse vicissim debeat amantissimo Patri Deo, ut intelligat, quem amorem, ac pietatem, quam obdientiam, ac venerationem creatori, gubernatori, ac redemptori præstare, qua spe, ac fiducia illum invocare oporteat. Sed ad erudiendam ins-

titutam, dirigendamque sententiam, dirigidamque sententiam, Tob. 11

Luz. 21 ipsi

perversitatem eorum, si qui tantummodo secundas res, & prosperum vita cursum argumento esse existimant, Deum conservare nobis amorem sum, rebus autem adversis, & calamitatibus, cum à Deo exercerem, id esse signum hostilis in nos animi, & prorsus alienatae nobis divinae voluntatis; demonstrandum erit, cum tangit nos manus Domini, minime id

Fobtg.

hostiliter facere Dominum, verum percutiendo saudare, & plagam à Deo venientem esse medicinam. Castigat enim peccantes, ut ea disciplina meliore faciat, & praesenti animadversione redimat ab exitio sempiterno. Nam visitat qui

Psalm.

38.

in virga iniquitates nostras,

& in verberibus peccata nostra, misericordiam autem suam non auferat à nobis. Quare monendi sunt fideles, ut in ejusmodi castigatione patriam Dei charitatem agnoscant, & illud apud patientissimum Job in memoria, & in ore habeant: Ipse vulnerat, & medetur: percutit, & manus eius sanguinib; ut illud usurpet, quod sub persona Israëlitici populi scriptit Hieremias: Castigasti me, & eruditus sum, quasi juvenulus indo- mitus: converte me, & convertaris, quia tu Dominus Deus meus: ut Tobiae exemplum sibi proponant, qui cum in illa plaga ceciditis paternam Dei manum cedentem sensisset, exclamavit: Benedico te Domine Deus Israel, qui tu castigasti me, & tu salvasti me. In quo maximè cedendum est fidelibus, ne, etiam si quovis incommodo affecti, quavis calamitati afflicti sint, Deum id ignorare existimant; ait enim ipse: Capillus de capite vestro non peribit, immo vero se

Fob 3*

31.

Hiere.

31.

qui tu Dominus Deus meus:

ut Tobiae exemplum sibi proponant, qui cum in illa plaga ceciditis pa-

ternam Dei manum cedentem sen-

sisset, exclamavit: Benedico te Do-

Tob. 11

31.

mne Deus Israel, qui tu casti-

gasti me, & tu salvasti me. In quo

maxime cedendum est fidelibus,

ne, etiam si quovis incommodo

affecti, quavis calamitati afflicti

sint, Deum id ignorare existimant;

ait enim ipse: Capillus de capite

vestro non peribit, immo vero se

Luc. 21

ipsi

ipso illo divini oraculi solatio consolatur; quod in Apocalypsi dictum est: Ego quos amo, arguo, & castigo.

Apoc. 3 Conquiescant in Apostoli cohortatione ad Hebreos: Fili mi, noli negligere disciplinam Domini: neque fatigaris, dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit. Quod si extra disciplinam estis, adulteri estis, & non filii; patres quidem carnis nostra, eruditores habuimus, & reverebamur eos: non multo magis obtemperabimus Patri spiritui & vivemus?

NOSTER. Cum Patrem invocamus singuli, & nostrum appellamus, docemur, ex domo, ac jure divinae adoptionis consequi necessariam, ut fratres sint fideles omnes, & inter se fraterni amare debeant: Omnes, enim inquit, vos fratres estis: unus est enim Pater vester, qui in celis est. Quare etiam in Epistolis, fideles omnes, Apostoli fratres appellant. Ex quo item conficitur illa consequentia necessaria, ut eadem adoptionis Dei non solum inter se fideles universi fraterna necessitudine conjungantur, sed, quia homo est unigenitus Dei Filius, fratres etiam eius & prominentur, & sint nam in Epistola ad Hebreos, cum de Filio Dei loqueretur, scriptis

Hebr. 2 Apostolus: Non confunditur fratres eos vocare, dicens: Nunc ab hominem tuum fratribus meis, quod tanto ante David de Christo Dominino predixerat. Ipse vero etiam Christus sic apud Evangelistam lo-

Psalm. 21. quitur ad mulieres: Ite, nunciate fratribus meis, ut eant in Galileam, ibi me videbunt. Quod tamen ab eo dictum esse constat: cum iam extitatus a mortuis immortalitatem

esset consecutus: ne quis existimat fraternam hauc cogitationem, ejus resurrectione, & in celum ascensu dissolutam esse. Tantum enim abest, Matth. 25.

ut hanc conjunctionem, & charitatem Christi resurrectio diremet, ut ex illa maiestatis, & glorie sede, tum, cum de omnibus omnis memorie hominibus judicabit, fidelium minimos ab eo, fratrum nomine, appellando accepimus,

qui autem fieri potest, ut Christi Rom. 8.

fratres non simus, cuius cohæredes dicimus? Est enim primogenitus ipse, constitutus heres universorum:

nos vero secundo loco geniti, cohæredes ejus, pro modo coelestium donorum, pro ratione charitatis, qua præberimus nos ministros, & coadjutores Spiritus Sancti: quo auctore ad virtutem, salutaresque actiones impellimur, & incendimur, ut ejus freti gratia in certamen salutis fortiter descendamus; quo sapienter, constanter, quo confecto, decursoque hiujus vite spatio, justum corone premium capimus a cœlesti Parente, omnibus, qui euudem cursum teinerint, constitutum. Non enim, Hebr. 6.

ut ait Apostolus, injustus est Deus, ut obliviscatur operis nostri, & dilectionis. Quām vero hanc ex animo vocem NOSTER proferte debeamus, S. Chrysostomi sententia declaratur, qui Deum, inquit, liberenter Christianum andire non solū pro se, sed pro altero deprecantur; quod pro se orare natura est, pro altero gratia; pro se necessitas cogit, pro altero fraterna charitas hortatur, quibus illa subiunxit; Iucundus est Deo, quam charitas fraterna commendat, quām ea, qua necessitate pronuntiat. In hac tanta materia salutaris oratio-

gratiosis, monere, & hortari debet Parochus omnes omnis ætatis, generis, ordinis, ut communis hujus fraternæ necessitudinis memoris, comiter, & fraternè se gerant, neque se alii ali preferant insolentiis. Nam etsi iuventus est diversi sunt officiorum gradus: tamen illa varietas gradum, & munera fraternali necessitudinis conjunctio nem minimi tollit: quædammodum in homini corpore varius usus, & diversa functio membrorum nihil agit, quælibet haec, vel illa corporis pars membris minus, & non men amittat. Propone tibi eum, qui regia sit potestate: an is igitur, si fidelis est, frater non est omnium, qui Christiane fidei communionem continent? maxime? Quid ita? quia nou est Deus alius is, ex quo divites, & reges nati sunt, ab eo, a quo pauperes, & qui in regum potestate sunt, extiterunt: sed unus Deus, & Parents, & Dominus omnium. Itaque una spiritualis ortus omnium nobilitas, una dignitas, unus splendor generis; cum omnes ex eodem spiritu, ex eodem fidei Sacramento nati simus filii Dei, & ejusdem hereditatis cohæredes. Nec verb alium Christum Deum habent copiosi, & potentes homines, alium tenuiores, & infimi; non aliis Sacramentis sunt initiati, nec aliam hereditatem regni celestis expectant. Fratres sumus omnes, &, ut inquit Apostolus ad Ephesios, membra sumus corporis Christi, de carne ejus, & de ossibus ejus. Quod idem in Epistola ad Galatas significat Apostolus: Omnes filii Dei estis per fidem in Christo Jesu. Quicunque enim in Christo baptizati estis, Christum iudicauistis. Nou est Judas, neque Græcus; non est servus, neque liber, non est masculus, neque feminæ. Omnes enim vos unum estis in Christo Jesu. Hac autem accuratè versanda res est Pastoribus animarum, & scienter illis in hac sentientia commorandum: est enim accommodatus locus non minus ad conformatos, & excitandos inopes, & abjectos homines, quam ad coercendam, deprimendamque arrogantium locupletum, atque potentium. Cui hominum incommodo uti mederetur, urgebat Apostolus fraternam hauc charitatem, & inculcatabil fidem auribus. Cum igitur has Deo preces facturus es, Christiane, menineras te tamquam filium ad Patrem Deum accedere. Itaque cum precationem ordiris, & illud, Pater noster, pronuncias, cogita, quem in locum te summa Dei benignitas extulerit, qui non ut servum ad Dominum adire invitum, ac timendum, sed ut ad patrem filium voluntarium, serurumque configere jussicerit. Quia in memoria, & cogitatione, quo vicissim studio & pietate tibi ornatum sit, considera: danda enim est tibi opera, te ut talen præbeas, qualem esse decet Dei filium, id est ut oratio, & actiones tuae non indignæ sint divino genere, quo te dignari voluit beneficentissimus Deus. Ad hanc offici rationem nos Apostolus cohortatur, cum ait: Estote ergo initatores Dei, sicut filii carissimi: ut verè de nobis dici possit, quod ipse Apostolus scriptis ad Thessalonicenses: Omnes vos filii lucis estis, & filii dei.

Eph. 5. Qui ES IN CELIS. Constat inter omnes, qui rectè de Deo sentiunt, ubique locorum, & gentium esse Deum; quod non ita intelligendu-

dum est , quasi ipse distributus in partes , una parte locum unum; alia aliud occupet , ac tueat; nam Deus spiritus est , omnis exper divisionis. Quis enim audiet Deum , tamquam in vestigio positum , loci aliquius finibus circumscribere , cum ipse de se dicat;

Hier.

23.

Psalm.

238.

Parentis imaginem sibi proponent , sed etiam in celo regnantis Dei , ut oratur meminerint , mente , animunque esse referendum ad celum; quantumque spei , ac fiduciae afferit eis Patris nomen , tantum Christiana humilitatis ac pie- tatis adjungat praestans illa natura , ac divina majestas Patris nostri , qui est in celis. Que verba prae- niunt etiam oratibus , quid peten- dum sit : Omnis enim postulatio nostra , que ad hujus vita usum , ac necessitatem pertinet , nisi cum celestibus sit conjuncta bonis , & ad illum finem dirigatur , non est , & indigna Christiano. Quare mo- nebunt pios auditores Parochi de hac ratione precationis ; & admo- nitionem illa Apostoli autoritate comprobabunt : Si consurrexisti cum Christo , que sursum sunt qua- rite , ubi Christus est in dextera Dei sedens : que sursum sunt , sa- pite , non que super terram.

Colos.

3.

SANCTIFICETUR NOMEN TUUM.

Quid à Deo petendum , quoque ordine id agendum sit , magister ipse , ac Dominus omnium docuit , & imperavit ; nam cum studii , & desiderii nostri nunciua sit , & interpres oratio , tum recte , & ratione petimus , cum postulationum ordo sequitur ordinem rerum ex- petendarum. Monet autem nos vera charitas , totum ut animum , ac studium conferamus in Deum: qui quoniam solus est in se ipso sumnum bonum , jure est precipuo quodam , ac singulari amore dili- gendus. Nec verò ex animo , & unicè potest amari Deus , nisi rebus ac naturis omnibus ejus honor , &

& gloria præponatur ; bone enim , & nostra , & aliena , & omnino omnia , quæcumque boni vocabulo nominantur , ab illo profecta summo ipso bona cedunt. Quare ut ordine procederet oratio , Salvador petitionem haec de summo bono principem , & caput constituit peti- tionem reliquiarum , docens nos , priusquam ea , qua nobis , aut proximo cuique opus sint postulemus , que propria sunt Dei glorie , petere debere , ipsique Deo studium , & desiderium ejus rei nostrum expo- nere. Quo facto manebimus in officio caritatis , qua docemur , & plus Deum , quam nos ipsos , diligere , & primum petere , que Deo cupiamus , deinde , que nobis optemus. Et quoniam desiderium , & petitio sunt earum rerum , quibus caremus ; nec verò Deo , id est ejus natura , fieri accessio potest , aut angeri ulla re divina substancialia , que inexplicabilem in modum est omni perfectione cumulata ; intelligendum est , extra hæc esse , que à Deo ipsi Deo petimus , & ad exterram ejus gloriam pertinere : cupimus enim , & petimus , ut Dei nomen notius sit gentibus ; ut ejus regnum amplificetur ; ut plures quotidiè obediant divino numini ; que tria , Nomen , Regnum , Obe- dientia , non in illo ipso sunt intimo Dei bono , sed assumuntur extrinsecus. Verum ut haec petitio- nes quam vim habeant , & quid valeant , planius intelligatur. Pasto- ris erunt partes , monere fidelem populum , verba illa: Sicut in celo , & in terra , ad singulas referri posse primarum trium postulationum ; ut Sanctificetur nomen tuum , sicut in celo , & in terra , item : Adve- nat regnum tuum , sicut in celo ,

omnem

Si in terra , similliter Fiat voluntas tua , sicut in celo , & in terra. Cum autem petimus , ut sanctifi- cetur nomen Dei ; id sentimus , ut augeatur sanctitas , & gloria divini nominis. Quo loco Parochus an- madverteret , ac doceret pios audi- tores , non id dicere Salvatorem , ut eodem modo sanctificetur inter- ra , quo & in celo , idest , ut ampli- tudine terrestris sanctificatio ca- lestem exequat : hor enim fieri nullu pacto potest : sed ut ex cha- ritate , & intimo animi studio id agatur. Etsi verissimum illud est , Psalm. scilicet est , divinum nomen per se 110. sanctificatione non egere , cum sanctum , & terrible sit , quemadmodum ipse Deus suæ natura sanctus est : neque ei illa sanctitas , qua ab omni æternitate prædictus non fuerit , possit accedere : tamen , quod in terris longè minori hono- re afficitur , quam per est , nonnum- quam etiam maledictis , & nefariis vocibus violatur ; propterea cupi- mus , ac petimus , ut laudibus , honore , gloria celebretur ad exem- plum laudum , honoris , & glorie , que illi in celo tribuntur ; idest , ut sic honor , & cultus in mente , in animo , in ore veretur , ut omni veneratione & intima , & externa prosequamur , omni celebritate ex- celsum , purum , & gloriosum Deum ad imitationem supernorum , ac celestium civium complectamur. Ut enim colites summa consensio- ne , gloria , & prædicatione eferunt Deum : sic precamur , ut idem con- tingat orbi terrarum , & omnibus gentes Deum cognoscant , colant & venerentur ; ut nulli plane mor- tales reperiantur , qui non & susci- plant Christianam religionem , & se totos Deo dicantes credant ex eo